

ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ ТА БІЛОРУСІ У МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЯХ ПІСЛЯ ПРИЙНЯТТЯ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Із набуттям незалежності в 1991 р. розпочався новий період в історії зовнішньополітичної діяльності Білорусі та України. За короткий термін обидві держави встановили дипломатичні відносини з більшістю країн світу, в тому числі з усіма провідними і впливовими державами, набули нового статусу в ООН та її спеціалізованих установах, розширили свою участь в універсальних і регіональних міжнародних організаціях та інститутах.

Україна входить до складу таких органів ООН, як Комісія ООН з права міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ), Комісія із соціального розвитку, Комісія з наркотичних засобів, Виконавча рада Структури ООН з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок «ООН-Жінки», Комітет з інформації, Комісія ООН з наркотичних засобів, Рада Організації ООН з промислового розвитку (ЮНІДО), Адміністративна рада та Рада поштової експлуатації Всесвітнього поштового союзу, Міжнародний трибунал з морського права, Комітет ООН з внесків, Координаційна Рада Об'єднаної Програми ООН з ВІЛ/СНІДу.

Україна співпрацює із міжнародними організаціями у сфері охорони здоров'я ВООЗ та ЮНІСЕФ. Членство у ВООЗ було поновлено у 1992 р. ЮНІСЕФ – це організація системи ООН, діяльність якої присвячена виключно вирішенню проблем, пов'язаних із здоров'ям та життям дітей. Україна продовжує співпрацю із ЮНЕСКО. На сьогоднішній день найбільш вагомими є 3 освітня програми ЮНЕСКО – «Освіта для всіх», «Розробка та втілення політики в галузі освіти», «Освіта, підготовка кадрів і суспільство». Україна продовжує взаємодію із МОП, що здійснюється за кількома пріоритетними напрямками. Зокрема реалізуються проекти «Україна: сприяння реалізації основних принципів та прав у світі праці», «Консолідація правових та інституційних засад соціального діалогу в Україні», «Посилення соціального діалогу на ринку праці України» та ін.

Серед переваг інтеграційних процесів для України є участь в Світовій організації торгівлі. Процес вступу України до СОТ розпочався 30 листопада 1993 р., коли до Секретаріату ГАТТ було подано офіційну заявку Уряду України про намір приєднатися до ГАТТ. 5 лютого 2008 р. у Женеві відбулося засідання Генеральної Ради СОТ, на якому було підписано Протокол про вступ України до СОТ.

Ядерна безпека є важливою складовою національної безпеки країни. 21 вересня 1995 р. Україна підписала та 22 січня 1998 р. ратифікувала Угоду з МАГАТЕ про застосування гарантій у зв'язку з ДНЯЗ. Україна також є членом Організації Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО) з дня її заснування. Співпраця України і з ЮНІДО передбачає реалізацію низки міжнародних проектів, які здебільшого мають екологічне спрямування. Забезпечення національної безпеки та її інноваційної складової відбувається в умовах участі України в ОБСЄ – єдиній трансатлантичній безпековій організації, повноправним учасником якої з 30 січня 1992 р. є Україна. Україна стояла біля витоків створення СНД. У 1991 р. після розпаду Радянського Союзу Україна не підписала Статут СНД і є лише її асоційованим членом, не бере участі в Митному та Платіжному союзах, не працює в органах військового співробітництва. У Міжпарламентській Асамблеї України має лише статус спостерігача.

Одним із векторів зовнішньої політики незалежної України є євроатлантична інтеграція. Головним нормативним документом, що становить основу сучасної співпраці із ЄС, визначає її зміст та структуру є Угода про партнерство і співробітництво, яка була підписана 14 червня 1994 р. та набула чинності 1 березня 1998 р. Кабінет міністрів України ще у 1999 р. видав постанову «Про концепцію адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», що розробляє і затверджує план роботи із адаптації українського законодавства. Законодавче закріплення євроатлантичної інтеграції було закріплено у 2003 р. в Законі України «Про основи національної безпеки». Цей вибір був обумовлений політичними, соціально-економічними, культурно- цивілізаційними чинниками. У 2004 р. був прийнятий закон України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу». Наприкінці 2006 р. українська політична еліта нарешті визнала потребу виконання крок за кроком положень угоди про партнерство та співробітництво з ЄС (1994 р.), зокрема й щодо вступу до Світової організації торгівлі. У грудні 2012 р. Рада ЄС підтвердила намір ЄС підписати Угоду про Асоціацію, як тільки українська влада продемонструє рішучі дії та реальний прогрес у трьох важливих сферах – правові реформи, пов'язані з виборами та правосуддям. Політичну частину Угоди підписано 21 березня 2014 р. в Брюсселі на позачерговому саміті ЄС.

У 2002 р. з метою розширення відносин Україна – НАТО було підписано План дій Україна-НАТО. У 2005 р. президентом України було проголошено набуття членства в НАТО кінцевою метою співробітництва з Альянсом. З проголошенням у 2010 р. позаблокового статусу, за президентства В.Ф. Януковича акцент з набуття офіційного членства в Альянсі, був зроблений на практичне співробітництво. Проте після агресії Російської Федерації у Криму та на сході України постало питання захисту національної безпеки та відмови від позаблокового статусу.

Після здобуття незалежності Білорусь підписала більше 600 двосторонніх міждержавних і міжнародних угод з питань зовнішньополітичної і зовнішньоекономічної діяльності. В рамках ООН Білорусь бере активну участь у діяльності Комітету Генеральної Асамблеї ООН з питань міжнародної безпеки та роззброєння. У двосторонніх відносинах Білорусі пріоритетним напрямком є підтримка і розвиток дружніх і взаємовигідних відносин з сусідами, перш всього з Російською Федерацією і Європейським союзом.

Відносини з Росією підкріплені не тільки тісними торговельно-економічними зв'язками, а й міжнародно-правовою договірною базою. Зокрема, відповідно з договором від 8 грудня 1999 р. Білорусь і Росія на правах незалежних держав і суб'єктів міжнародного права утворюють Союзу державу. Одним з важливих пріоритетів зовнішньої політики Білорусі є відносини з державами-партнерами по СНД та інтеграційні процеси на просторі цього Співдружності. Крім Російської Федерації, ключовими економічними партнерами з кола держав СНД для країни є Україна, Казахстан, Молдова, Азербайджан.

Білорусь має розвинуті історичні зв'язки з США, де проживає потужна білоруська діаспора. Стратегічними для Білорусі є взаємовідносини з найбільшим експортером нафти в Латинській Америці – Венесуелою. Сьогодні досягнуті конкретні результати з питань видобутку Білоруссю нафти у Венесуелі.

Держава представлена в таких міжнародних організаціях, як ВООЗ, МАГАТЕ, Всесвітня митна організація, Міжнародний валютний фонд, Міжнародний банк реконструкції та розвитку та багатьох інших. Білорусь є добросовісним учасником всіх шести основних міжнародних договорів в області прав людини і восьми основоположних конвенцій Міжнародної організації праці. Білорусь є членом Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) з 1992 р.

Білорусь – співзасновник СНД. У 2006 році Білорусь стала одним з ініціаторів реформи СНД. В даний час міжнародна група експертів розробляє Концепцію подальшого розвитку СНД. Членство Білорусі у СНД нерозривно пов'язане із Митним союзом та Євразійським економічним співтовариством. На території союзу діють єдині митні закони і правила щодо ввезення всіх видів товарів до будь-якої із країн-учасниць. У жовтні 2000 р. Митний союз було перетворено на Євразійське економічне співтовариство (ЄврАзЕС) у складі тих же п'яти країн – Росії, Білорусі, Казахстану, Киргизії та Таджикистану. Вірменія, Україна і Молдова отримали в ЄврАзЕС статус спостерігачів.

10 жовтня 2000 президенти Білорусі, Казахстану, Киргизстану, Росії і Таджикистану підписали Договір про заснування Євразійського економічного співтовариства (ЄврАзЕС). Пріоритетними напрямками в діяльності Товариства є забезпечення повноцінного функціонування зони вільної торгівлі держав-членів, вироблення і проведення єдиної торговельної політики щодо третіх країн, спрощення митних процедур. Важливою складовою зовнішньої політики білоруської держави є участь у процесах регіональної безпеки. Насамперед йдеться про членство Білорусі в Організації Договору про колективну безпеку (ОДКБ).

9 грудня 2010 р. президенти Білорусі О. Г. Лукашенко, Казахстану Н. А. Назарбаєв та Росії Д. А. Медведев прийняли Декларацію про формування Єдиного економічного простору, в якій відзначено, що підписання 17 міжнародних договорів означає початок повноцінного функціонування з 1 січня 2012 р. ЄЄП трьох країн.

Пройшовши значний проміжок історичного часу пліч-о-пліч – у період існування СРСР, Білорусь та Україна після проголошення незалежності вибрали різні шляхи розвитку.